

Mál nr. 145/2026

Nafn málskotsaðila (M)

Nafn varnaraðila (V)

Heiti váttryggingar: Slysáttrygging ökumanns og eiganda.

Skráningarnúmer ökutækis (A)

Takmörkun ábyrgðar váttryggingafélags. Stórkostlegt gáleysi.

Gögn.

1. Málskot mótttekið 25. mars 2026 ásamt fylgiskjöllum.
2. Bréf V dags. 15. maí 2026.

Málsatvik.

Samkvæmt fyrirbyggjandi lögregluskýrslu, dags. 26. júlí 2025, varð, hinn 25. júlí 2025, umferðarslys á Suðurlandsvegi vestan við Hellu þegar bifreið M, A, hafnaði utan vegar. Er í skýrslunni haft eftir M að hann muni ekki eftir slysinu eða aðdraganda þess. Hann muni síðast eftir því að hafa ekið A til austurs frá Landvegamótum. Hann eigi sögu um flogaveiki og hafi fengið flog við aksturinn. Svaraði M spurningu lögreglu um hvort hann væri viss um að um flog hefði verið að ræða játandi.

Í málskoti kemur fram að M hafi orðið fyrir meiðslum við atvikið og hafi á grundvelli þess krafist bóta úr slysáttryggingu ökumanns og eiganda A. Með bréfi, dags. 9. febrúar 2026, hafi V tilkynnt M um að það hygðist skerða rétt hans til bóta um þriðjung á grundvelli þess að hann hefði sýnt af sér stórkostlegt gáleysi, sbr. 4. mgr. 4. gr. laga um ökutækjatrýggingar nr. 30/2019. Vísaði V til þess að samkvæmt því sem fram komi í tjónstilkynningu sé M á örorkubótum vegna flogaveiki. Í læknisvottorði vegna endurmats á örorku, dags. 9. nóvember 2020, segi m.a.: „Það hefur verið erfitt að eiga við flogin. Hann fær áfram nokkur flog í mánuði. Flogin hafa verið honum mjög hamlandi og er það mitt mat að hann sé áfram óvinnufær.“ Flogaveiki M sé samkvæmt þessu mjög hamlandi og geri það að verkum að hann teljist ekki öruggur við akstur bifreiðar. Teljist hann því hafa sýnt af sér stórkostlegt gáleysi með því að aka A.

M fellir sig ekki við þá afstöðu V og byggir í málskoti á því að ekki hafi verið um stórkostlegt gáleysi af hans hálfu að ræða. Í sjúkragögnum komi fram að í kjölfar slyssins hafi M lýst því yfir að hann teldi sig ekki hafa fengið flog á slysstundu, þar sem hann glími yfirleitt við minnisleysi í nokkrar klukkustundir í kjölfar flogakasta. Við skoðun læknis hafi heldur ekki verið talin „teikn um flog“ þó ráðgefandi taugalæknir hafi ekki talið hægt að „líta fram hjá flogaveikinni.“ M hafi haft gild ökuréttindi á slysdegi og að honum hafi ekki verið óheimilt að aka bifreið. Þá hafi hann ekki fengið flog í langan tíma fyrir slysið og hafi farið eftir fyrirmælum lækna varðandi meðferð og lyfjanotkun. Vottorðið sem V virðist grundvallar afstöðu sína á hafi verið fimm ára gamalt á slysdegi. Hafi M þá ekki verið sviptur ökuréttindum í kjölfar slyssins. Fyrirbyggjandi læknisvottorð, dags. 11. nóvember 2025, bendi þá til þess fæðubótarefni sem M hafi tekið á þessum tíma gæti hafa haft áhrif á flogaveikilyf M eða stuðlað að yfirliði. M hafi ekki haft vitneskju um að efnið gæti valdið slíkum áhrifum enda ekkert í aðgengilegum upplýsingum um efnið sem gefi slíkt til kynna. M telur ósannað að meðvitundarmissirinn sem leiddi til slyssins hafi stafað af flogi og vísar samkvæmt framangreindu til þess að aðrar skýringar geti komið til greina. Verði því ekki talið að hann hafi vitað eða mátt vita að hann væri óhæfur til aksturs eða að veruleg hætta væri á að hann missti meðvitund við akstur. M telur því að háttsemi hans verði hvorki talin stórfelld gáleysi né fullnægi hún skilyrðum fyrir skerðingu bóta.

Í bréfi V til nefndarinnar eru fyrri röksemdir þess fyrir höfnun ítrekaðar. Þrátt fyrir að vera með gild ökuréttindi sé það á ábyrgð hvers og eins að meta hvort hann treysti sér í umferðinni. Telji V því að M hafi valdið umræddu slysi af stórfelldu gáleysi og sé því rétt að skerða bætur til hans um þriðjung.

Álit

Samkvæmt 90. gr. laga um váttryggingarsamninga nr. 30/2024 má lækka eða fella niður bætur úr slysáttryggingu ökumanns og eiganda hafi váttryggður valdið tjóni af ásetningi eða stórkostlegu gáleysi. Við mat á því hvort gáleysi teljist stórkostlegt verður að líta til þess hvort háttsemi teljist verulegt frávik frá þeirri háttsemi sem almennt er krafist af varkárnum ökumanni við sambærilegar aðstæður. Við úrlausn á þessum atriðum skal líta til sakar váttryggðs, hvernig váttryggingaratburð bar að, hvort váttryggður var undir áhrifum áfengis eða fíkniefna sem hann hafði sjálfviljugur neytt og atvika að öðru

leyti. Sönnunarbyrði þess að skilyrði skerðingar séu uppfyllt hvílir á vátryggjanda, þ.e. V, en ljóst er að heildstætt mat atvika þarf að fara fram í hverju máli fyrir sig.

Óumdeilt er að M missti meðvitund við akstur hinn 25. júlí 2025 með þeim afleiðingum að bifreið hans hafnaði utan vegar. Af gögnum málsins verður ráðið að M hafi um árabíl glímt við flogaveiki. Jafnframt liggur fyrir að hann hafði gild ökuréttindi á slysdegi og ekkert hefur komið fram um að honum hefði verið bannað að aka bifreið eða að hann hefði verið sviptur ökuréttindum fyrir slysið.

V hefur vísað til læknisvottorðs vegna umsóknar um örorkubætur lífeyristrygginga eða endurmats örorku, dags. 9. nóvember 2020. Þar kemur fram að M fái „áfram nokkur flog í mánuði“ og sé að mati læknis óvinnufær. Ekki verður þó horft fram hjá því að umrætt vottorð var nær fimm ára gamalt á slysdegi, og gera má ráð fyrir að sjúkdómur á borð við flogaveiki geti þróast með tímanum meðal annars. m.t.t. lyfjagjafar. Telst því ekki sýnt fram á að á þeim tíma sem slysið varð hafi M enn fengið nokkur flog í mánuði. Þá má einnig ráða af framlögðum gögnum að M hafi verið í hlutastarfi veturinn 2024-2025.

Þá kemur fram í vottorði taugalæknis, dags. 11. nóvember 2025, að læknirinn geti ekki fullyrt hvað hafi átt sér stað en að hann telji þó líklegt að fæðubótarefni sem M tók á þessum tíma hafi átt hlut að máli. Það hafi þannig getað lækkað krampaþröskuld, haft áhrif á virkni flogaveikislyfs eða aukið líkur á yfirliðum. Ekkert hafi gerst eftir að M hætti neyslu á umræddu efni.

Þótt fram komi í lögregluskýrslu að M hafi í fyrstu talið að hann hefði fengið flog við aksturinn verður því ekki litið fram hjá því að fyrirliggjandi sjúkragögn gefa ekki ótvíræða mynd af orsök meðvitundarmissisins. Þeirri staðhæfingu M, að hann hafi ekki fengið flog í um ár fyrir slysið, hefur þá ekki verið hnekk. Verður því ekki talið að nægilega hafi verið sýnt fram á að slysið megi rekja til flogs. Jafnvel þótt talið yrði líklegra en ekki að M hefði fengið flog við aksturinn leiðir það eitt ekki sjálfkrafa til þeirrar niðurstöðu að hann hafi sýnt af sér stórkostlegt gáleysi en eins og mál þetta liggur fyrir þykir ekki sýnt að M hafi vitað eða mátt vita að hann væri óhæfur til aksturs þegar hann lagði af stað í umrætt sinn.

Að framangreindu virtu telur nefndin ekki sýnt fram á að M hafi sýnt af sér stórkostlegt gáleysi þannig að leitt geti til skerðingar bótaréttar hans.

Niðurstaða.

M á rétt til óskertra bóta úr slysstryggingu ökumanns og eiganda A hjá V.

Reykjavík, 15. júní 2026.
rafræn undirskrift

Guðmundur Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Anna Lilja Ragnarsdóttir